

7 + W W W

de Cristian Ioanide

Stimați cititori,

După aproape doi ani de chibzuință, revista noastră, Romanian Times, apare și pe suport electronic pe site-ul www.romaniantimes.org.

Vreau să vă mărturisesc, încă de la început, că n'a fost o decizie ușoară a conducerii acestei publicații, pentru că se compară, prin seriozitatea ei, cu aceea de acum 7 ani, când s'a plecat la construirea ei "pe hârtie".

De cele mai multe ori, o revistă a Exilului ia naștere din cauza unor orgolii locale, de genul: Dacă are New Yorkul o revistă, noi de ce să n'avem? Sunt mai multe probleme românești la Chicago, de n'avem și noi Tribune-unul nostru? Și, probabil, că nu-i nimic rău într'asta.

Spre deosebire de aceste situații însă, Romanian Times s'a născut din idealismul pur de care au dat dovadă ... doi oameni de afaceri tineri și de succes: **Mircea Lubanovici și Beni Lucescu**.

Cei doi au plecat de la analiza situației ... ne-comunității române din Portland, OR, care arăta atunci, din păcate, ca țândările farfuriilor grecești zdrobite de aburii de ouzo și de miel înăbușit la tavă. "Pentru ce, Doamne, toate națiile refugiate pe acest tărâm primitiv american manifestă o solidaritate comunitară, numai noi, nu? Pentru ce bisericile noastre – e-adevărat, confesional diferite, dar tot creștine – nu manifestă o dragoste frățească între ele, avându-l ca Domn, tot pe Cristos? Ce e în noi diferit față de alții? Și, mai ales, cum putem îndrepta această stare de fapte?"

Când întrebările erau mai în toi, în mod providențial, domnișoara Simona Borlovan (cea care avea să ajusteze cu înțelepciune traiectoria financiară a revistei noastre) ne-a adus din România o carte, celebră înainte de război: **Psihologia Poporului Român** de C. Rădulescu-Motru. Iar acest mare profesor ne îndemna, cu o sută de ani în urmă, să ne analizăm comportamentul propriu cu severitate, iar pe cel al aproapelui nostru cu înțelegere, pentru ca să putem deveni solidari cu adevărat și nu de ochii lumii.

Este adevărat că, tuturor celor născuți la poale de Carpați (indiferent de etnie) li s'a dat ca dar spiritual inteligența. Dar, Universul nostru, bazat pe principiul binelui și răului, se află într'un permanent echilibru dinamic. Iar acest echilibru cere ca fiecăruia să i se asocieze, în contrapondere imediată, și o ispită. Or, tocmai înfrângerea acestei ispite stabilizează darul și îl face să rodească cu adevărat. În cazul nostru specific, înfrângerea orgoliului inteligenței ar fi condus nemijlocit la dobândirea "înțelepciunii", prin smerenie. Dar s'a întâmplat oare așa?

Mi-aduc aminte că, atunci când eram copil, am auzit o anecdotă, care făcuse probabil vogă înainte de război. și era cam așa: "Ați auzit că în Anglia s'a interzis prin lege spunerea bancurilor Vinerea!? Da, pentru că englezii le înțelegeau în Sâmbăta ce urma, iar Duminica râdeau în biserică!" Sigur că, această anecdotă avea o doză de umor. Dar, în esență, ea ironiza un popor mai religios decât poporul român și care, prin muncă asiduă și curaj, construisese un imperiu mondial, pentru lipsa sa imaginară de iuțeală a minții. Nu merita oare inteligența românească un efort canalizat spre o cauză mai bună? Denotă această anecdotă împlinirea inteligenței noastre prin înțelepciune? Sau nu cumva ea descoperă tocmai rateul inteligenței românești căzută lamentabil în superficialitate!?

O primă urmare a acestei stări de lucruri este sesizată cu acuitate de C. Rădulescu-Motru după cum urmează: "Preocupat de ce vor zice alții; ușurelnic când are să ia hotărâri sub influența mulțimii; religios și naționalist de ochii altora și, în genere, totdeauna cu privirea ațintită la ce vor face alții, **românul pare dar a trăi sufletește mai mult ca o conștiință de grup, decât cu o conștiință a sa personală**. În conștiința grupului își găsește dânsul pe de-a gata până și cele mai intime motive ale vieții sale zilnice. Românul, când a avut câte ceva de păstrat, l-a încredințat lumii. El și-a "vărsat" focul inimii într-o inimă tot ca și a lui și a evitat totdeauna să stea de vorbă cu sine însuși sau să-și sape gândul pe piatră sau metal. Lumea chemată să-i știe gândul este lumea cu care el stă de vorbă; lumea cu care el poate cânta, juca și munci împreună; este lumea vizibilă lui și care îi absoarbe cu desăvârșire individualitatea."

Într'adevăr, personajele lumii lui Caragiale nu sunt lipsite de inteligență. Ele știu să se "descurce", să facă față întrebărilor dificile, să-și facă viața ușoară și agreabilă, în grupuri "mai mult sau mai puțin oneste". Ceea ce le lipsește însă acestor personaje cu desăvârșire este tocmai conștiința individuală. Și, drept consecință, C. Rădulescu-Motru se întreabă retoric: Oare cu aceste "însușiri" se poate realiza

idealul solidarității la poporul nostru?

Dar superficialitatea care a condus la rudimentara "conștiință de grup" mai are o consecință negativă asupra comportamentului popoului nostru. C. Rădulescu-Motru o numește gregarism, adică "spirit de turmă" (dar nu în sens teologic). "El (românul, n.n.) are un suflet gregar și atâta tot. Prin "suflet gregar" sociologia înțelege altceva decât un suflet solidar. Solidaritatea este opera sacrificiului conștient, - este ultima verigă în înălțarea morală a voinței, pe când "gregarismul" este o stare impusă de împrejurări și de tradiție. Solidaritatea este ținta spre care se îndreaptă cultura; "gregarismul" poate fi anterior oricărei culturi.

Unitatea sufletească care se stabilește între toți membrii unei societăți prin gregarism este cu desăvârșire de altă natură ca aceea care se stabilește prin solidaritate. "Gregarismul" se produce prin imitațiune, pe când solidaritatea prin încordarea și stăpânirea de sine. O societate cu suflet "gregar" nu opune imitațiunii nici un obstacol, membrii ei având suflete puțin diferențiate, lasă drum liber imitațiunii, și aceasta se întinde de la o margine la alta a țării, pe când o societate cu suflete diferențiate opune imitațiunii rezistență, iar unitatea între membrii ei nu se poate dobândi decât prin sacrificiul voit al persoanei fiecăruia. Gregarismul este o armonie a sufletelor, dobândită pasiv, aproape mecanic; **solidaritatea este o armonie cucerită prin lupta omului cu sine însuși, prin cunoașterea altora, după ce fiecare s-a cunoscut pe sine.** Iar solidaritatea adevărată aduce după sine pacea adevărată. Acea pace care nu se realizează decât "între oamenii plăcuți Lui", indiferent de etnie sau confesionalitate.

În România, confesiunea orthodoxă are o răspândire statistică de 86%. Din această cauză, sunt români, refugiați în America, care aici au auzit pentru prima oară că, printre noi, există și români baptiști, și români pentecostali, și români adventiști. Ba mai mult decât atât: în unele centre "românești", neo-protestanții se prezintă în proporția majoritară a orthodoxilor din România! și aceasta este și situația Portlandului din Oregon, cu cele 18 biserici românești ale sale, dintre care numai două sunt orthodoxe. Or, într-o asemenea situație inversată resentimentele se acutizează. Întotdeauna vor fi majoritari (foști minoritari) care-i vor acuza pe minoritari (foști majoritari) de lipsă de decentă în formularea pretențiilor lor. De asemenea, se vor găsi cu ușurință minoritari care se vor plânga de abuzurile majoritarilor.

Și atunci, nu-i realment dificil să câștigi în "**lupta omului cu sine însuși, prin cunoașterea altora, după ce fiecare s-a cunoscut pe sine**"?

Iată deci, care erau problemele de ordin spiritual pe care ni le puneam, acum 7 ani, în micuțul (pe atunci) birou de la Continental Textiles al lui Lubanovici, în care stăteam jos cu schimbul.

După întrebările de acest gen mai veneau însă și altele de ordin 'tehnic': care este mijlocul de comunicare cel mai eficace prin care trebuie să ne adresăm românilor noștri într-o "țară a tuturor posibilităților" și cum se argumentează alegerea făcută? Căci aveam de ales între televiziune, radiou și presa scrisă.

Și de această dată, ideea corectă a venit din partea mai tinerilor mei colegi care au ales cuvântul scris pentru creerea unei agore de discuții pentru o mai bună cunoaștere interconfesională. Și timpul a dovedit justetea alegerii lor.

Într'un editorial intitulat "Teoria Lecturii" scriam: "Lectura face parte din grupa actelor de comunicare. Dar dintre toate acestea ea este cea mai dificilă, pentru că lectura stimulează la maximum capacitatea imaginativă a celui care citește. Dacă în celelalte genuri de comunicare receptorul este ajutat de intonație, în cazul comunicării prin voce, sau de imagine, în cazul comunicării cinematografice sau televizate, actul de lectură presupune legarea împreună a unor semne grafice abstracte și formarea unor imagini concrete prin imaginația cititorului.

Acest proces de transformare a unor imagini grafice convenționale în imagini vizualizabile numai din interiorul cititorului necesită un uriaș efort intelectual. Pe lângă aceasta ar mai trebui adăugat că, fiecare cititor are dreptul de a-și crea propriul său set de imagini, care aproape întotdeauna este diferit de cel propriu altui cititor. Și ca să vedeți că această afirmație este adevărată, încercați să vă amintiți de câte ori ați fost surprinși sau dezamăgiți văzând un film realizat după un roman care v'a impresionat mult. Aproximativ două personaje principale nu corespund imaginii pe care v'ați format-o dumneavoastră în timpul lecturii romanului respectiv. Din această cauză, romanicerul și criticul francez Maurice Blanchot (1907 – 2003) are curajul să afirme că: Lectura este mai pozitivă decât creația, mai creatoare, deși ea nu produce nimic. Evident, în exterior.

Din cauza dificultăților evidențiate ale actului de lectură, cititul presupune un serios act de voință, care este bazat pe o motivație intensă."

Cuvântul scris vine, de multe ori, și ca o completare a celui vorbit. Iată-l deci pe doctorul Luca, însoțitorul Apostolului Pavel la Bereea, notând: *Când au sosit, au intrat în sinagoga iudeilor. Iudeii aceștia aveau o inimă mai aleasă decât cei din Tesalonic. Au primit Cuvântul cu toată râvna, și cercetau Scripturile în fiecare zi, ca să vadă dacă ce li se spunea, este așa.*

Motivația lecturii, deci, este obținerea strictă doar a corpului ideii și dorința de a fi slobod față de orice imixtiune a veștmântului.

“S’ar putea totuși pune întrebarea legitimă: De ce trebuie să căutăm adevărul în cele scrise și nu numai în cele auzite sau văzute prin imagini? Nu sunt doar atât auzul cât și văzul tot mijloace de comunicare la fel ca scrisul?”

Scrisul este singurul mijloc de comunicare căruia îi lipsește aproape în totalitate regia artistică. El nu-și poate dovedi veridicul decât prin idei a căror regie artistică se creează în mintea cititorului, fără ca acest act să poată fi influențat prea mult de către scriitor. De aceea minciuna poate fi depistată cu mult mai ușor într’un text scris, decât într’unul rostit sau chiar însoțit de imagine. Dacă vreți să verificați aceste afirmații, uitați-vă la discursurile electorale și încercați să vă testați singuri, constatând cu câte idei spuse ați mai rămas la două ore după încetarea emisiei.”

De atunci, din vremurile de început, Romanian Times și-a construit, de-a lungul unui drum cu suișuri și coborâșuri, o specificitate a sa. El nu reprezintă o publicație a știrilor ‘senzaționale’ și brute, ci așa cum și-a propus, încă de la bun început, un forum de discuții. Sigur că unii și-ar fi propus ca aceste discuții să fie purtate într’un limbaj mai periferic și etern incriminator: ba tu, ba tu, ba tu ... Alții, ca un bătrânel ușor isterizat, plecat pe alte meleaguri, ar fi dorit să-și asume rolul de *arbiter elegantiae* al mahalalei, împrășcând simultan cu noroi toate bisericile noastre, dar neuitând să-și declare ‘perfecta neutralitate’: ... și ca să nu se supere prietenii mei penticostalii, să le zic și lor una ... Zbuciumul său nărod n’a putut fi oprit decât prin anunțarea “Principiilor de Funcționare” ale revistei noastre. Au mai rămas și câțiva revoltați ‘cultici’, dar fără niciun Dumnezeu, care luptă cu un donquijotism tâmp pe chat-uri, pentru a-i ‘salva’ pe preoții noștri – mă’nțelegi !? – de la rușinoasa și necanonica ploconire în fața pastorilor. Dar aceștia măcar rămân consecvenți în ‘vitejia’ lor anonimă-pseudonimică și în sucul lor propriu fetidic.

Iar acestea toate trebuiau să se întâmple, pentru a demonstra încă odată că, ignoranța, chiar la un neam foarte inteligent și care ‘se descurcă’, nu poate aduce decât ură și gregarism și nicidecum solidaritate și pace comunitară.

În pofida tuturor tendințelor centrifuge, Romanian Times și-a păstrat “definiția” inițială. El este mai mult decât o publicație de știri comunitare din Exil, pentru că în el veți găsi analize proprii ale situației politice din întreaga lume. Iar centrul de greutate al acestor analize se va găsi întotdeauna în Orientul Apropiat și Mijlociu, pentru că noi credem cu toată tăria că din acele zone vor veni evenimentele care vor dicta viitorul ultimelor ore ale Istoriei. Din acest punct de vedere, Romanian Times este singura publicație românească din Statele Unite care vă oferă cu regularitate acest gen de comentarii.

În același timp, Romanian Times se deosebește esențial de mass-media din România. și asta datorită faptului că, deși aparținem inițial aceleiași culturi, comportamentul nostru se schimbă într’un mediu în care “politicul” și “juridicul” nu funcționează caragialește, ca Porțile Orientului. Averi de circa 2-3 bilioane de dolari, ‘durate’ în 15 ani de către oameni “fără carte, fără minte”, veniți direct din comunism, se pot realiza aievea numai în “neo-mioritic”. Dar, vai, nu și în patria capitalismului, America. De aceea, emoțiile ‘țepelor’ date la Bucureștii de pe Dâmbovița nu stărnesc ecouri prea adânci pe aici.

Cu toate acestea avem un deplin respect pentru cei ironizați, de către suficienții neaoșiști din Cetatea Ciobanului, sub denumirea de “boierii minții” și le vom publica întotdeauna cu plăcere articolele, ca semn că, deși suntem departe geografic, mergem pe aceeași cale, măcar cu mintea. Așa cum a demonstrat-o, de altfel, impunerea impresionantă, în grupul “celor 10 mari” ai românilor, a pastorului Richard Wurmbrand, un exponent emblematic al Exilului.

Revenind la problema dublării Romanian Times pe suport electronic, prima întrebare pe care ne-am pus-o a fost aceea referitoare la scăderea valorică a textului scris prin această schimbare. Este această “scădere” o realitate obiectivă, demonstrabilă științific, sau ea e numai o observație empirică ce ține de noțiunea subiectivă de “confort”? și, în acest sens, am fi dorit să avem un răspuns cât mai tranșant, deoarece știam bine că modul cel mai eficace de a discredita o acțiune îl reprezintă dublarea ei aproape fidelă, cu excepția introducerii intenționate a unor mici șchiopături.

Din nefericire documentarea noastră pe tărâm științific nu ne-a adus mult așteptata dâră de

lumină. Da, s'au efectuat niște cercetări în Franța pe ... un singur caz al unui biet om care și-a pierdut printr'un accident cerebral capacitatea de a citi. Dar toată agitația s'a terminat printr'o concluzie din Filosofia Antică: știm că nu știm nimic cu privire la zona din creier unde se desfășoară decodificarea grupurilor de litere! Așa că...

Am reluat, deci, problema pe tărâm subiectiv și iată ce-am obținut.

Tânăra scriitoare *Anda Cadariu* zice: "Nu cred că cele două medii (tiparul și netul) se exclud unul pe celălalt. Dacă citim cărți în format electronic nu înseamnă că vom renunța la cele pe hîrtie. Ceea ce mă nedumerește este faptul că un material apărut pe hîrtie - chiar și într-o revistă retrogradă, dar cunoscută - e înregistrat ca fiind mai important decît unul apărut pe net - chiar dacă revista electronică în care apare e mai deschisă, mai profesionistă din punct de vedere al redactării textului, al rubricilor, al graficii, poate chiar al conținutului."

"Poetul *Emil Brumaru* are nevoie să pipăie cartea atunci când citește. Din punctul său de vedere, sînt oameni care simt nevoia să pipăie, să miroasă, să simtă pagina și să facă însemnări pe marginea ei, și el se numără printre aceștia."

"Criticul literar *Ion Bogdan Lefter* este dispus să accepte orice fantezie tehnologică, dar își păstrează un punct de "conservatorism" inflexibil în privința perspectivelor dispariției cărții ca obiect clasic, "teanc de hîrtii prinse între două coperte".

"*Bogdan Stănescu*, editor la Polirom, declară că n-are prea mare respect pentru cei care își fac cultura pe Google. "Am un fotoliu extrem de comod și o "tonă" de cărți în format electronic. N-am putut duce nici una pînă la capăt. Prefer să îmi rup umărul cărînd după mine cele mai grele hîrtoage", spune el. Ca orice editor de carte care își prețuiește meseria, nu crede că există sau va exista vreodată ceva care să înlocuiască, afectiv, mirosul unei cărți, fie că este vorba despre o carte nouă, fie de una de anticariat, indiferent cît de comode și de inteligente vor fi noile suporturi de lectură."

"*Simona Kessler* (președinte al International Copyright Agency) vede viitorul cărții dintr-o perspectivă mai degrabă estetică, acordînd o mare importanță simțurilor. "O carte tipărită este mult mai senzuală, pentru ca apeleaza la simțuri", spune agentul literar. Din punctul ei de vedere, este o lipsă de rafinament să citești doar e-book-uri. (...) "Nu cred că se va ajunge vreodată să nu existe cărți în format hardcopy, decît într-un scenariu SF. Atîta vreme cît vom avea simțurile intacte și le vom folosi, vom citi cărți de hîrtie. Stephen King (n. 1947, autor al *Different Seasons*, *The Green Mile*, *The Eyes of the Dragon*, și *Hearts in Atlantis*) a încercat acum cinci ani să vîndă capitol cu capitol un roman pe Internet, dar acest demers a fost un eșec. După ce a fost tipărită, cartea s-a transformat în best-seller."

Cristian Tudor Popescu este de părere, în "Libertatea Uriei", că atunci "când citești pe monitor o carte în format digital nu acorzi aceeași atenție cărții, "cartea" nu te "conectează" la acel univers din care autorul a vrut ca tu să faci parte, să te ademenească și să te intrige".

Iar *Nicolae Manolescu* declară: "N-a murit cartea. N-am ieșit din Galaxia Gutenberg decît în măsura în care cartea nu mai are acum exclusiv suportul gutenbergian, să zicem, ci are eventual și un suport electronic. (...) Eu pot să mă duc pe suport electronic să consult *Enciclopedia Britanică* sau *Dicționarul Academiei* care apare acum, sau orice bibliografie, dar nu pot să citesc, totuși, poeziile lui Tudor Arghezi pe Internet. De ce-aș face-o? Mi-aduc aminte de o tabletă a lui Călinescu în "Cronica mizantropului", în care spunea că fiecare tip de literatură, fiecare specie se citește altfel. De exemplu, poezia se citește mergînd, ca să prinzi un pic ritmul; un roman de aventuri se citește culcat în pat, pe spate și uitându-te în sus; unul de război stînd pe burtă, ca un general deasupra hărților. Glume, dar pline de tâlc."

Of, Doamne! Ne încălzim de mii de ani cu focul ce ne transmite căldura sa prin radiație. De aceea și azi, la 150 de ani de încălzire prin conducție și convecție, suntem încă tentați să întindem mâinile către calorifer, ca acum 5,000 de ani, deși focul nu mai e acolo! Ce vreți? Întotdeauna ne vom aduce aminte cu plăcere de vremurile *home made* și *hand made*. Deci, dacă am zis: fie și suport electronic, am făcut-o ca și cum am fi spus: "hai și-un lup mâncat de oaie!"

Cît privește cea de-a doua întrebare pe care ne-am pus-o, ea este una care coboară din Antichitate: cui prodest? Cui folosește dublarea electronică a lui *Romanian Times*?

Ei bine, în acest caz am găsit răspunsuri mai concrete: celor care în robotitoarea Americă au job-uri ce-i împiedică în anumite duminici să vină la biserică unde găsesc gratuit revista noastră și prietenilor lui *Romanian Times* din România și Europa, cărora le va sosi mai repede 'acasă'!

Aduc toate mulțumirile noastre colegului **MARCEL URS**, artizanul inimos al 'electronizării' noastre! Dumnezeu să-l binecuvînteze!

PS. Vă rugăm, contiunați să vă rugați pentru marele compozitor Niculuță MOLDOVEANU aflat în suferință, căci “oricine va da de băut numai un pahar de apă rece unuia dintre acești micuți, în numele unui ucenic, ... nu-și va pierde răsplata”.

Aduc vii mulțumiri familiei Ioan ELENEȘ din SUA pentru frumoasele cuvinte adresate revistei noastre!
La mulți ani fericiți!

***